

28.4.2025

Rajavartio-osasto
yksikön päällikkö Jani Järäinen

Hallintovaliokunta

Asia: E 16/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: EU; Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle muuttoliikkeen käyttämiseen aseena liittyvien hybridiuhkien torjumisesta ja turvallisuuden vahvistamisesta EU:n ulkorajoilla

Komissio antoi 11.12.2024 muuttoliikeasetta koskevan tiedonannon (COM(2024) 570 final). Komissio laati tiedonannon vastauksena Eurooppa-neuvoston 17.10.2024 päätelmiin, joissa todettiin, että Venäjän ja Valko-Venäjän tai minkään muunkaan valtion ei tule väärinkäyttää EU:n arvoja, kuten turvapaikkaoikeutta, poliittisena painostuskeinona. Tiedonannolla pyritään lisäämään jäsenvaltioiden valmiuksia torjua muuttoliikkeen välineellistämistä osana hybridiuhkia EU:n ulkorajoilla.

Tiedonannossa esitellään toteutettuja ja käynnissä olevia EU-toimia. EU-sääntelyä on kehitetty muuttamalla Schengenin rajasäännöstöä ja ns. Kriisiasetuksessa huomioitiin välineellistämisen vaikutukset jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmiin. Operatiivisen tuen osalta mainitaan muun muassa Frontexin kautta toteutettavat yhteisoperaatiot ja pysyvän joukon käyttö, Europolin tuki ihmiskauppa- ja ihmisalakuljetustutkinnoissa sekä EUAA:n apu. Komissio on lisäksi kohdentanut rajaturvallisuutta tukevia varoja BMVI-rahastosta Puolalle, Liettualle, Latvialle ja Suomelle, yhteensä yli 510 miljoonaa euroa vuosille 2021–2025.

Tiedonannon mukaan jäsenvaltioiden tulee valvoa ulkorajoja ja samalla kunnioittaa perusoikeuksia ja palautuskiellon periaatetta (Geneven yleissopimus). Koska unionin turvallisuuteen ja jäsenvaltioiden alueelliseen koskemattomuuteen kohdistuva uhka on luonteeltaan vakava ja jatkuva, jäsenvaltiot voivat komission mukaan vedota perussopimuksen määräyksiin mennäkseen poikkeuksellisesti ja tiukoin edellytyksin pidemmälle kuin EU:n johdetussa oikeudessa tällä hetkellä säädetään. SEU-sopimuksen artiklan 4 ja sen 2 kappale ja SEUT artikla 72 perustuvat jäsenvaltioiden oikeuteen poiketa johdetun oikeuden sääntelystä poikkeuksellisissa oloissa kansallisen turvallisuuden turvaamiseksi, edellyttäen, että toimet ovat väliaikaisia, tarpeellisia ja oikeasuhtaisia.

Komissio mukaan poikkeukselliset toimet (esim. turvapaikan hakemiseen kohdistuvat rajoitukset) on voitava tehdä kansallisen lainsäädännön nojalla, mutta vain tilanteissa, joissa EU-sääntelyn mukaan käytettävissä olevat joustot eivät riitä. Kaikkien toimien on oltava perusteltuja sekä luonteeltaan tilapäisiä.

Komissio toteaa, että EU:n turvallisuusympäristö on muuttunut dramaattisesti verrattuna ajankohtaan, jolloin sovellettavat kansainvälisen oikeuden välineet hyväksyttiin, ja tämä voi olla tarpeen ottaa huomioon niitä sovellettaessa. Lisäksi komissio kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on myös todennut, että tietyt poikkeukselliset tilanteet vaikuttavat oikeuksien tulkintaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen puitteissa.

EU-keskusteluissa välineellistämislmiö on tunnistettu hybridiuhkana, jolla Venäjä ja Valko-Venäjä ovat pyrkineet horjuttamaan Schengen-alueen yhtenäisyyttä ja unionin tukea Ukrainalle. Eurooppa-neuvosto on useissa päätelmissään tuominut maahanmuuttajien välineellistämisen poliittisena työkaluna ja

28.4.2025

Rajavartio-osasto
yksikön päällikkö Jani Järäinen

korostanut jäsenvaltioiden solidaarisuutta niiden tukemiseksi, joita vastaan hybrdivaikuttaminen kohdistuu.

Komission tiedonanto antaa oikeudellisen ja käytännöllisen viitekehyksen jäsenvaltioiden hybrdivaikuttamisen torjuntatoimille EU-ulkorajoilla. Unionin johdetun oikeuden joustot ja operatiivinen tuki vahvistavat jäsenvaltioiden kykyä reagoida muuttoliikkeen välineellistämiseen

Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen siitä, että jäsenvaltioiden on kyettävä tekemään tarvittavat toimet kansallisen turvallisuutensa, yleisen järjestyksensä ja suvereniteettinsa takaamiseksi.